

***Latviešu valodas
centralizētā eksāmena (CE) 12. klasei
rezultātu un skolēnu snieguma analīze
2017./2018. m. g.***

Kopš 2012. gada latviešu valodas CE kārtā izglītojamie, kuri apguvuši jauno mācību priekšmeta standartu (Ministru kabineta Nr.281, Rīgā 2013.gada 21.maijā (prot. Nr.30 47.§) „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem”. Šī eksāmena saturs un vērtēšanas kritēriji ir vienādi gan izglītojamajiem, kuri apgūst latviešu mācībvalodas programmu, gan tiem, kuri apgūst mazākumtautības izglītības programmu.

Latviešu valodas eksāmena mērķis ir novērtēt skolēnu zināšanas un pamatprasmes, kā arī teksta izpratnes un teksta veidošanas prasmes. Eksāmena rezultāti ne tikai apliecina abiturienta mācību valodas prasmes, bet arī tiek izmantoti kā atlases kritēriji uzņemšanai augstākās pakāpes izglītības programmās.

Eksāmena norises laiks

22. maijs plkst. 10.00

Eksāmena saturs

Eksāmenam ir viens variants.

Skolēniem jāveic 2 uzdevumi eksāmena 1. daļā, 7 uzdevumi eksāmena 2. daļā un 1 uzdevums eksāmena 3. daļā.

Eksāmena mērķis

Novērtēt izglītojamo sasniegumus latviešu valodā atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 21.maija noteikumu Nr.281 „*Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem*” prasībām mācību priekšmetu standartā *Latviešu valoda (1.pielikums)*.

Eksāmena adresāts

Eksāmenu veic 12. klases izglītojamie un citi interesenti, kuriem jākārtoti vai kuri izvēlējušies kārtot eksāmenu latviešu valodā.

1. tabula. Eksāmena daļu īpatsvars un izpildei paredzētais laiks.

Daļa	Uzdevumu skaits	Maksimālais punktu skaits	Daļas īpatsvars, %	Izpildes laiks, min
1. Zināšanas un pamatprasmes	2	24	27	100
2. Teksta izpratne	7	30	34	
3. Tekstveide*	1	34	39	120
Kopā	10	88	100	220

*3. daļā izglītojamajam jāveic tekstveides uzdevums par vienu no trim piedāvātajiem tematiem. Argumentācijai jāizmanto kultūras vai literatūras faktus! Apjoms 350 - 400 vārdi.

2. tabula. Uzdevumu veidu īpatsvars eksāmena darbā.

Uzdevumu veids	Uzdevumu skaits	Punktu skaits	Īpatsvars visā darbā, %
Īso atbilžu	4	15	17
Tukšo vietu aizpildīšanas	4	30	34
Nestrukturēts uzdevums	2	43	49

Vērtēšanas kārtība

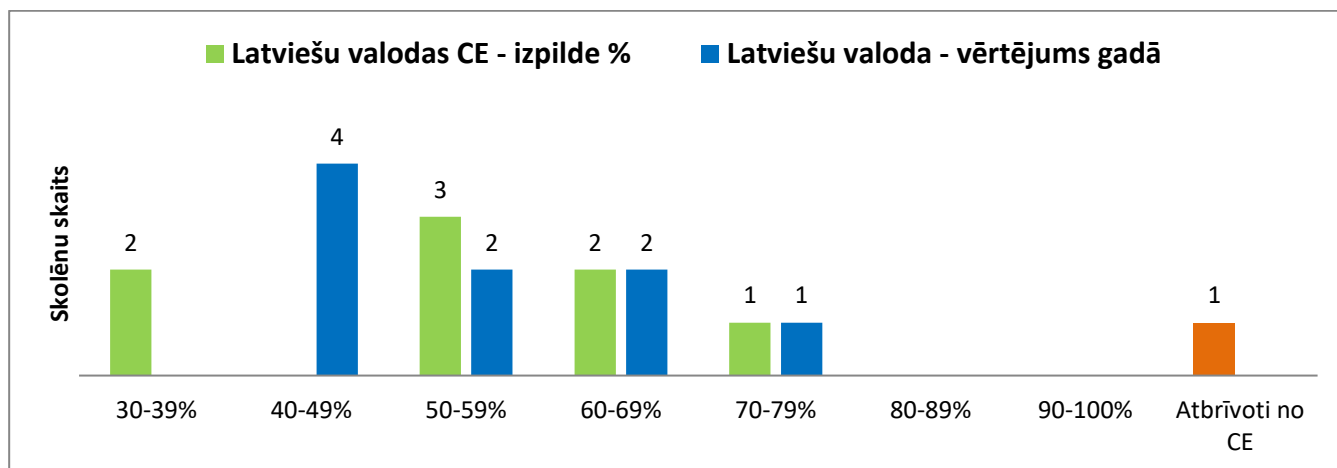
Izglītojamā iegūto punktu summu katrā daļā un iegūto punktu summu visā darbā izsaka procentuālajā novērtējumā (**vērtējums procentos**).

1. Latviešu valodas CE darba kopējie rezultāti

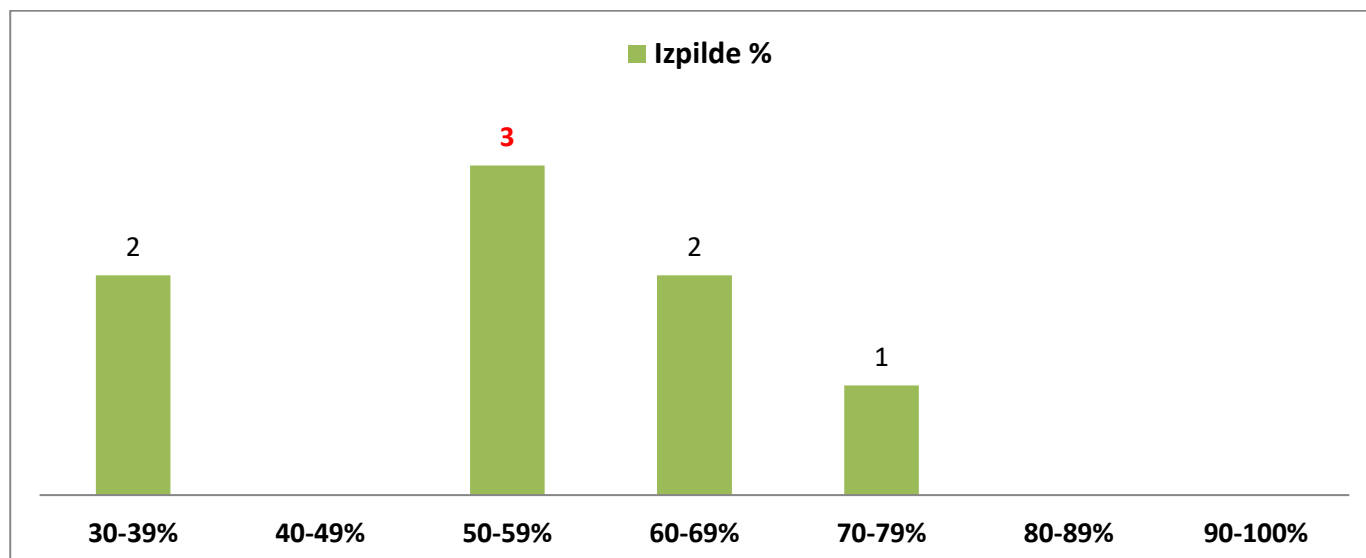
“Patnī” CE latviešu valodā 2017./2018. māc. g. kārtoja 8 skolēni.

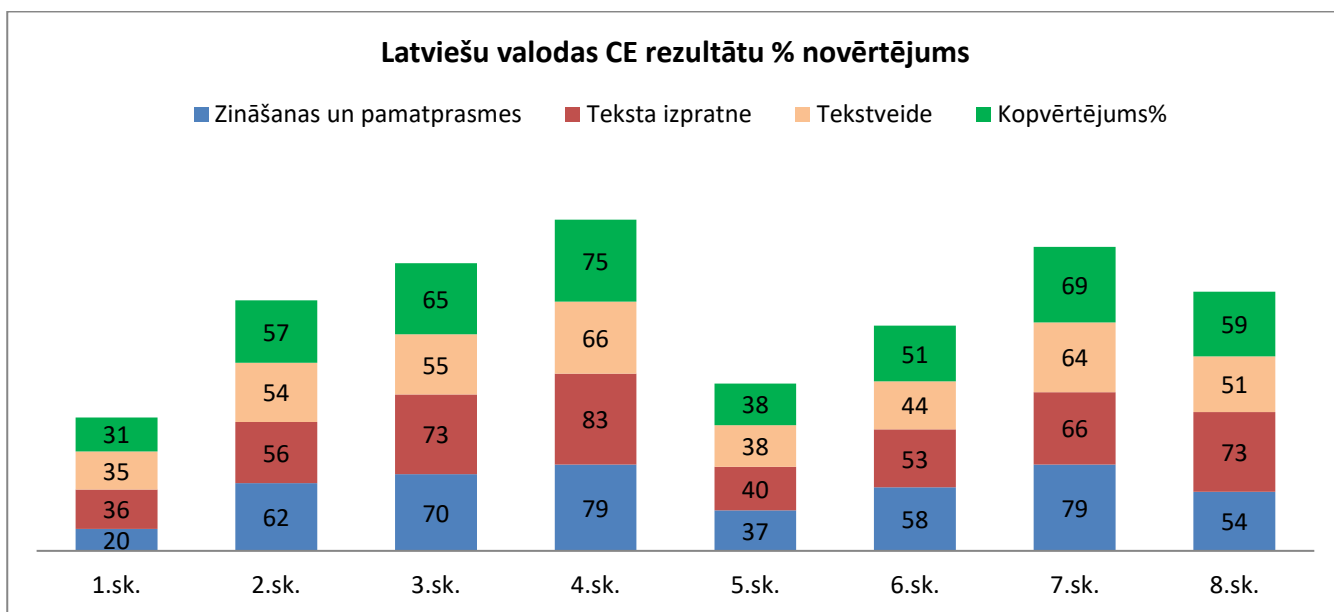
Vidējais vērtējums – 56,18 %.

Vērtējums gadā un CE ir diezgan līdzīgs, nedaudz atšķirīgs vērtējums ir vienīgi no 30 - 39% līdz 50 - 59% robežās, proti, ja gadā vērtējumi 40 - 49% robežās ir dominējošie (4 no 9 sk., kuri kārto CE), tad CE tā nav, jo lielākais izpildes koeficients ir 50 - 59% robežās (3 sk. no 8 sk., kuri kārto CE) un 30 - 39% robežās (2 sk. no 8. sk., kuri kārto CE).

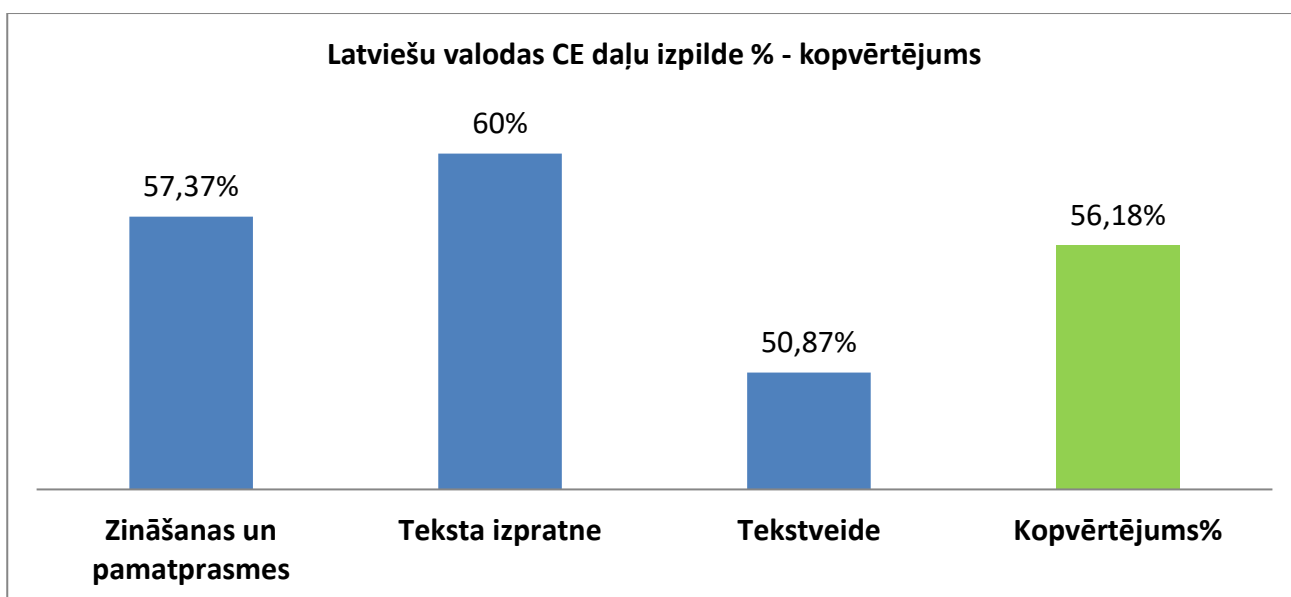
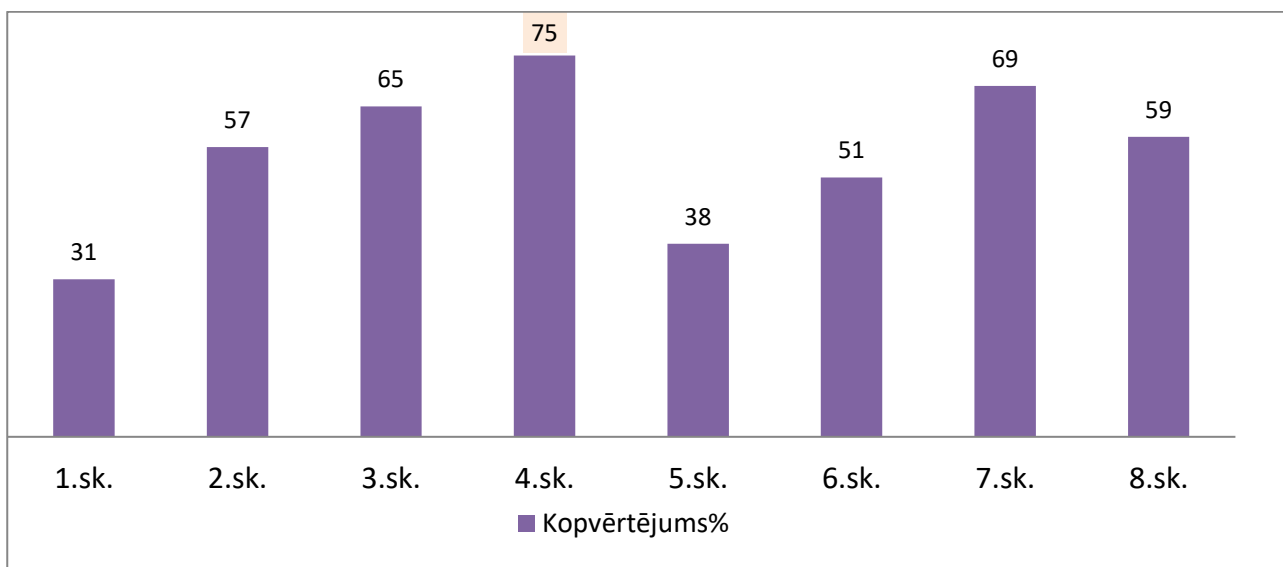

Zināšanu līmenis	Vērtējums gadā	CE rezultāti
Augsts (10,9 balles)	-	-
Optimāls (8,7,6 balles)	33,3 % (3 sk.no 9 sk.)	37.5 % (3 sk. no 8 sk.)
Pietiekams (5,4 balles)	66,6 % (6 sk. no 9.sk.)	37.5 % (3 sk. no 8 sk.)
Nepietiekams (1, 2, 3 balles)	-	25 % 37.5 % (2 sk. no 8 sk.)

Augstākais vidējais vērtējums % latviešu valodas CE ir skolēnam, kurš ieguvis 75 %.

Latviešu valodas eksāmens ir viens no obligātajiem eksāmeniem, kuru kārtro gan valsts ģimnāziju, gan pilsētu/novadu ģimnāziju, gan vidusskolu, gan vakarskolu, gan profesionālo, mākslu, speciālo un internātu skolu abiturienti, kā arī tālmācību programmu beidzēji un interesenti, kuri vēlas uzlabot iepriekšējos gados kārtotā eksāmena rezultātu. Šo eksāmenu kārtro gan latviešu mācību valodu skolu, gan mazākumtautību mācībvalodas apguves programmu beidzēji.

Tā kā latviešu valodas CE ir obligāts visiem skolēniem, tad skolēnu vidējiem sasniegumiem visā darbā kopumā **vajadzētu būt ap 50%.**

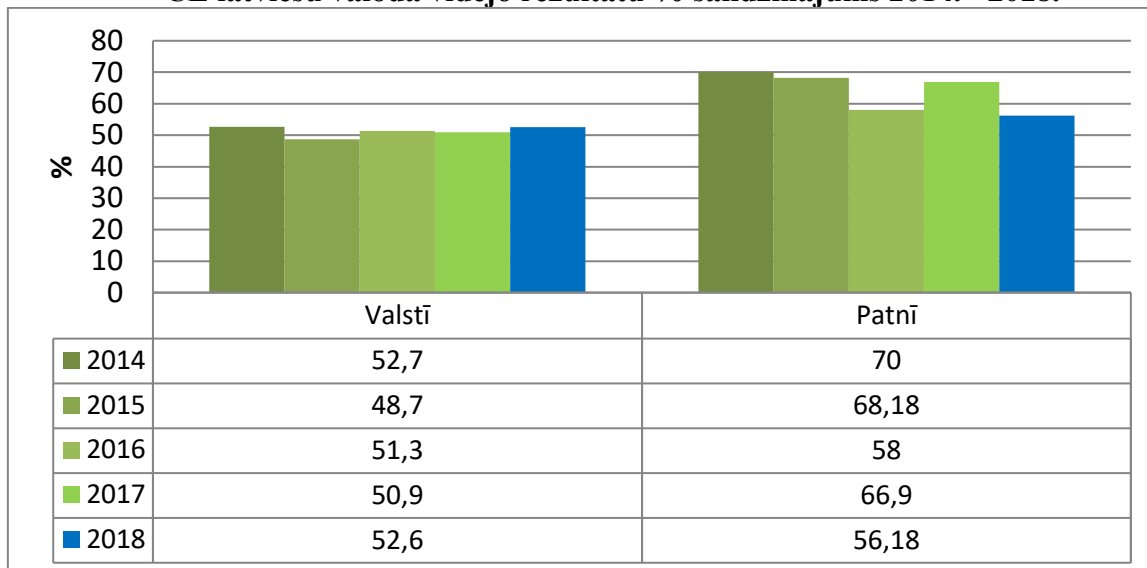
Faktiskie eksāmena rezultāti (**56,18 %**) ļauj izvirzīt trīs pieņēmumus:

- 1) eksāmena darbs nav bijis par grūtu,
- 2) mācību procesā skolēni nepietiekamā līmenī apgūst daļu no nepieciešamajām zināšanām un prasmēm, tāpēc nav augstāku rezultātu,
- 3) vidusskolas posmā šobrīd mācās tādi skolēni, kuriem tādi mācību priekšmeti kā latviešu valoda un literatūra visā vidusskolas posmā sagādā grūtības.

Skolēnu rezultātus varētu būt ietekmējuši visi šie faktori vienlaicīgi.

“Patnī” skolēnu vidējie sasniegumi pēdējos trīs gados vidēji par 2 % katru gadu mainījušies (kāpuši, pasliktinājušies), tomēr šī gada rezultāti ir zemākie pēdējo 3 gadu laikā.

CE latviešu valodā vidējo rezultātu % salīdzinājums 2014. - 2018.

Valsts

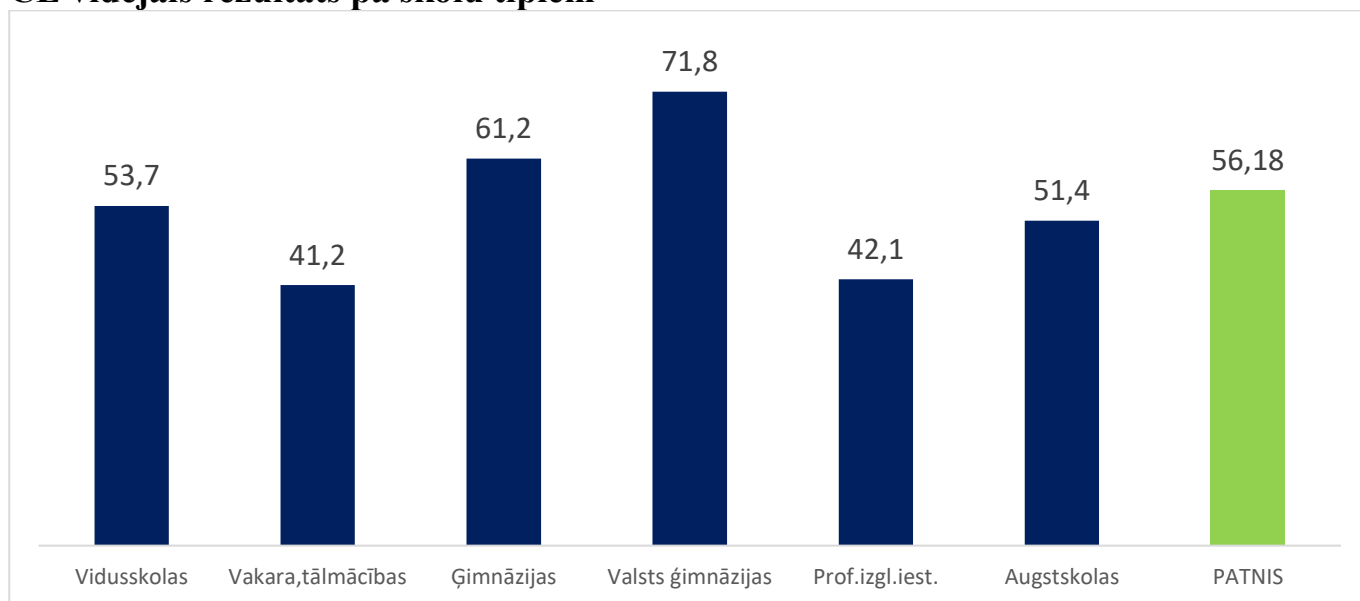
Kopumā vērtējot skolēnu sniegumu CE valstī, var secināt, ka, salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu, rezultāti nav mainījušies. Latviešu valodā šogad sniegums ir nedaudz uzlabojies. Eksāmenu latviešu valodā kārtoja nedaudz vairāk nekā 13 800 skolēnu.

Tāpat kā iepriekšējā mācību gadā izglītojamo mācību sasniegumi CE izteikti procentuāli. Novērtējums ierakstīts vispārējās vidējās izglītības sertifikātā, norādot kopējo procentuālo novērtējumu un procentuālo novērtējumu katrai eksāmena daļai. Eksāmena rezultātu procentos veido pareizo atbilžu attiecība punktos pret maksimāli iespējamo punktu skaitu eksāmenā vai tā daļā.

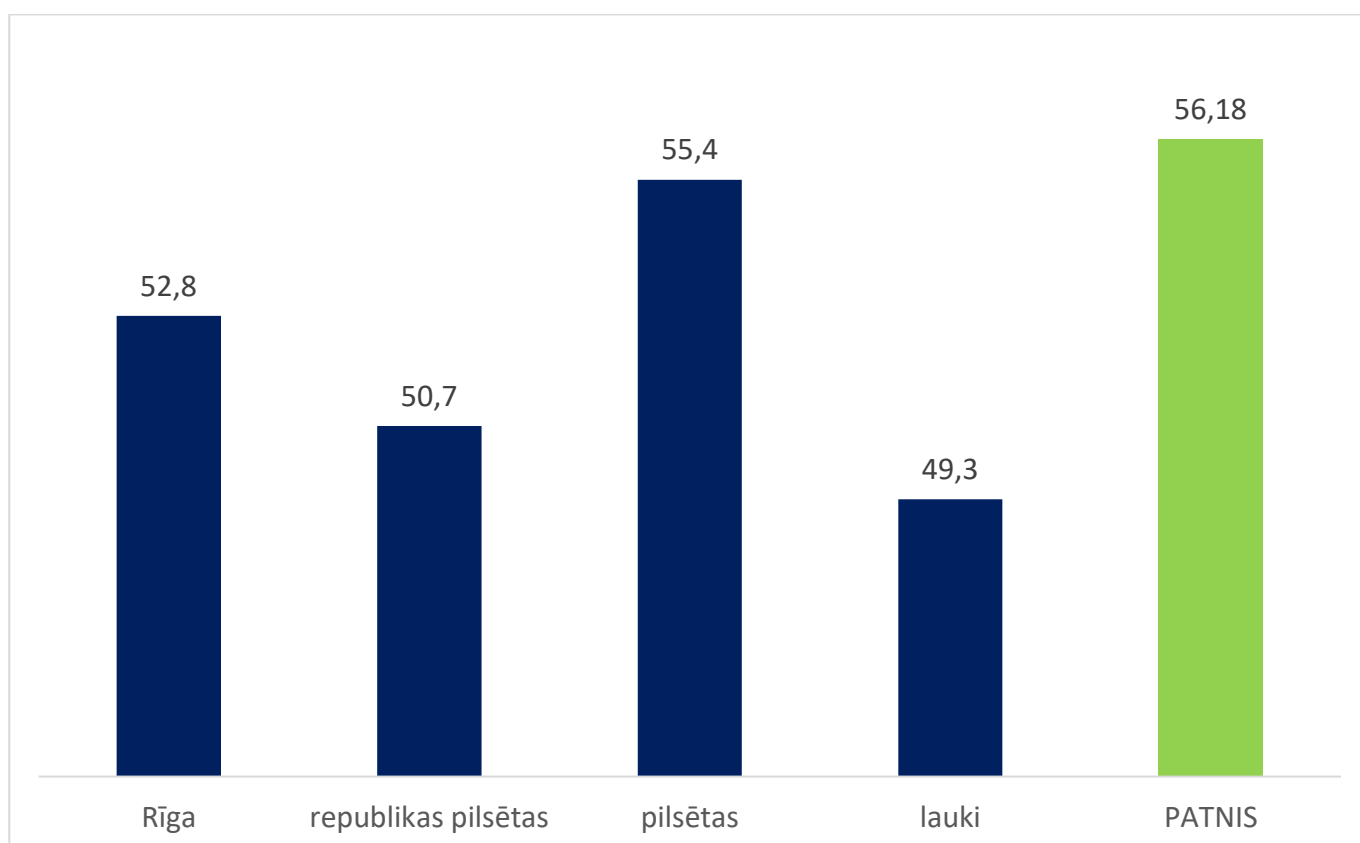
Zem 5 % eksāmena kopvērtējums šogad bija 28 eksāmenu kārtotājiem latviešu valodā. Gatavojoties valsts pārbaudes darbiem, skolēni papildus varēja izmantot metodiskos materiālus un iepriekšējā gada eksāmenu paraugus, kas pieejami VISC mājaslapā. Noslēdzoties sesijai, šobrīd VISC vietnē jau ir pieejami arī šā gada visu valsts pārbaudes darbu uzdevumi.

Ja skolēnu neapmierina CE iegūtais vērtējums, Administratīvā procesa likuma noteiktā kārtībā mēneša laikā pēc sertifikāta izsniegšanas viņam ir tiesības rakstīt VISC adresētu iesniegumu ar lūgumu pārskatīt eksāmenā saņemto vērtējumu. Īpaši izveidota VISC apelācijas komisija to izskatīs mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas.

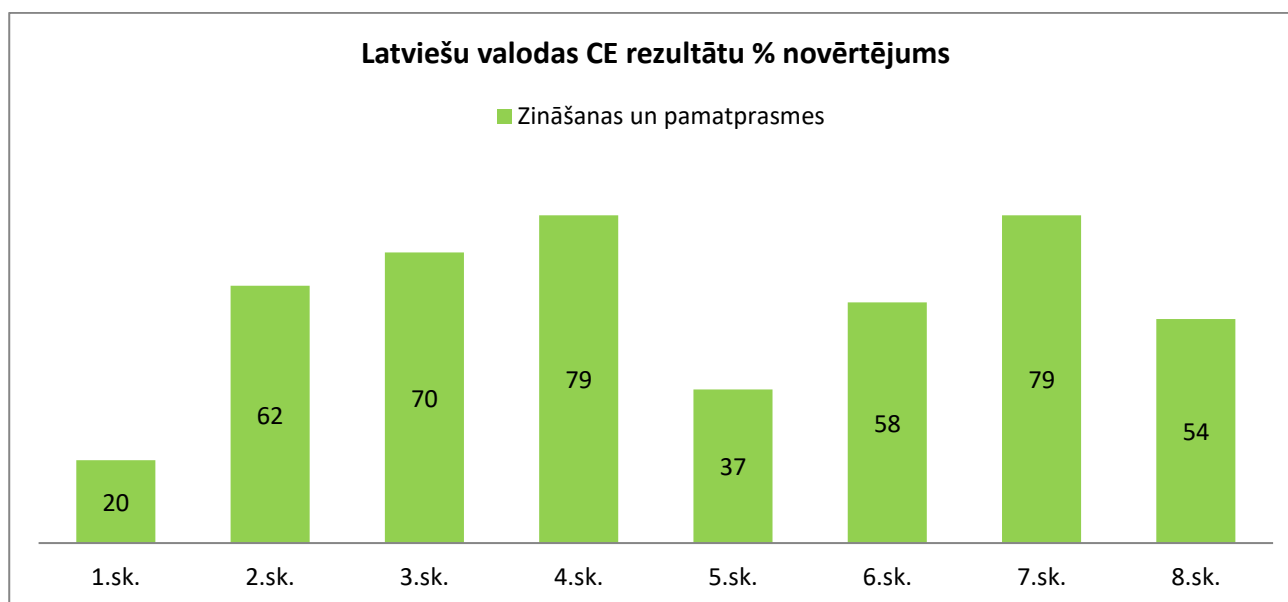
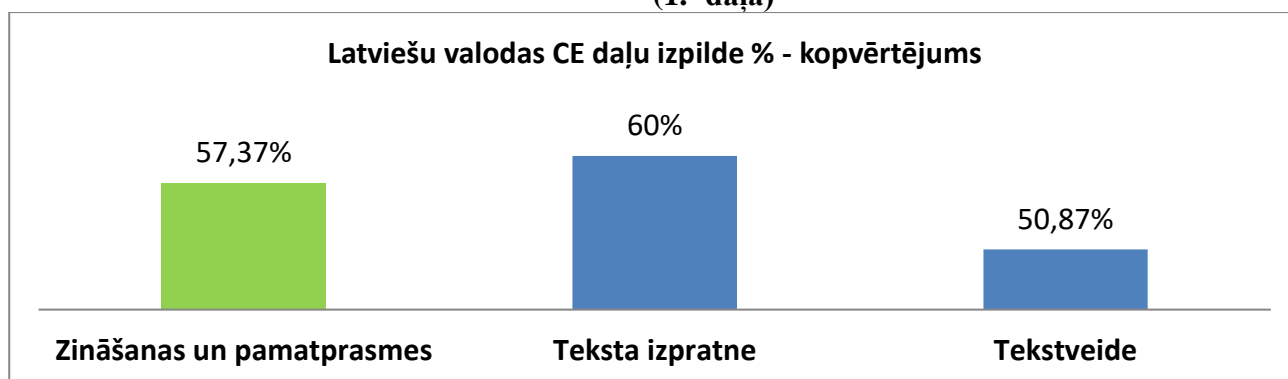
CE vidējais rezultāts pa skolu tiem

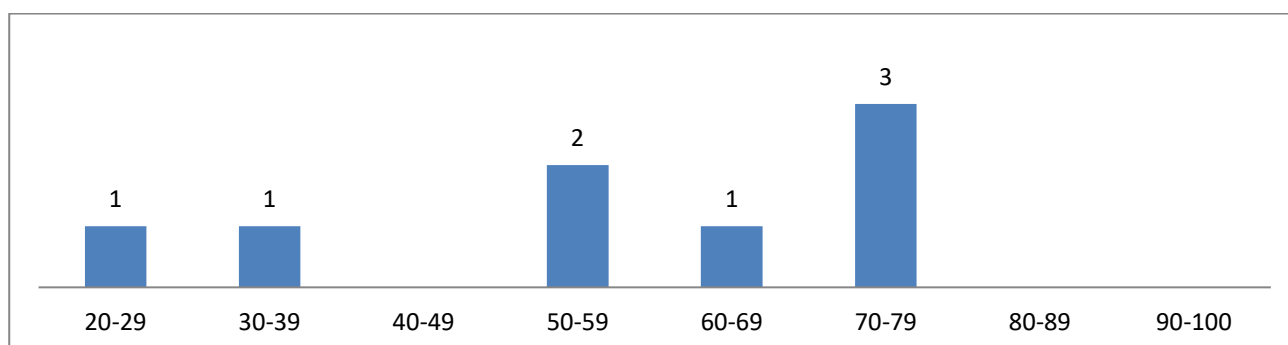
CE vidējais rezultāts pēc urbanizācijas

2. Skolēnu rezultātu un sniegumu analīze zināšanu un pamatprasmi daļā (1. daļa)

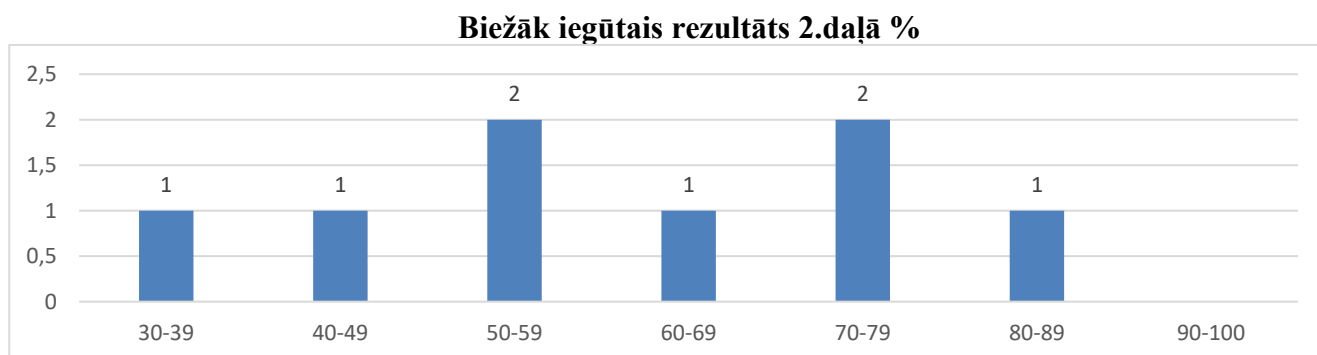
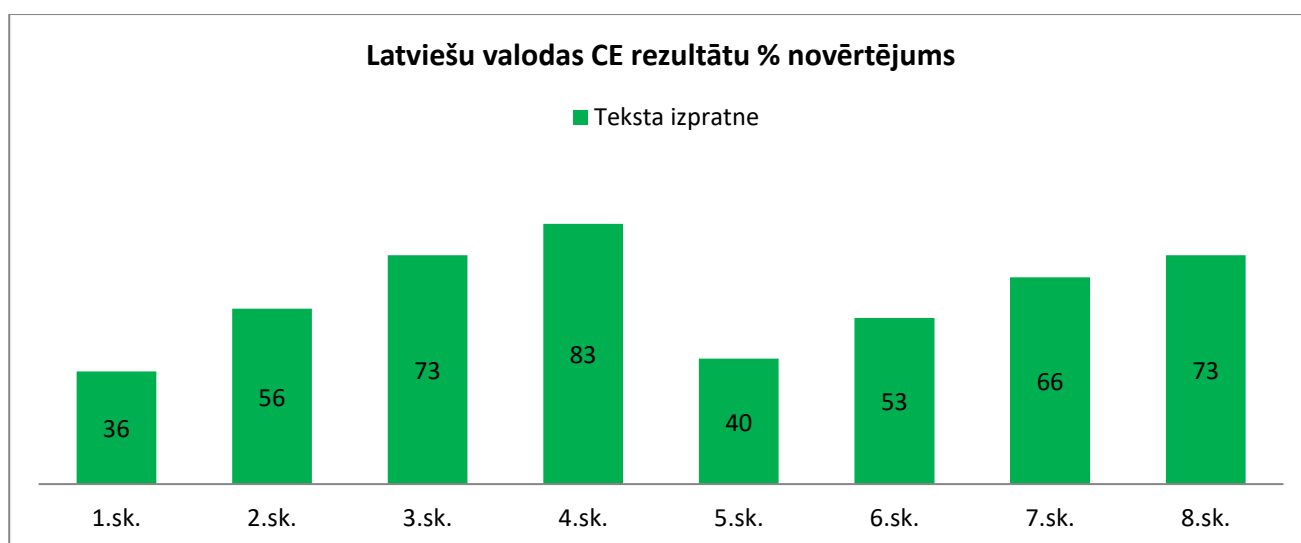
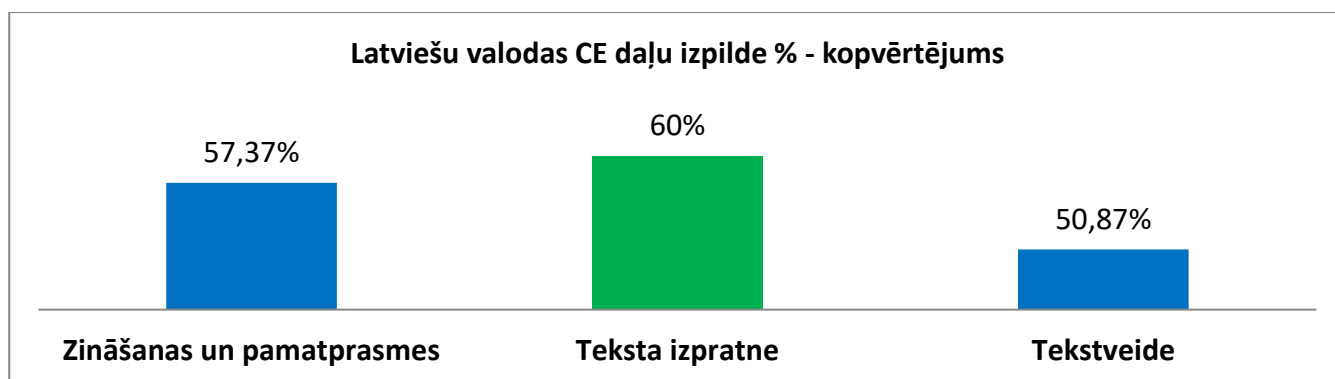

Biežāk iegūtais rezultāts 1. daļā %

1. daļas rezultāti liecina, ka uzdevumi skolēniem bijuši salīdzinoši grūti (57,37 %).

3. Skolēnu rezultātu un sniegumu analīze teksta izpratnes daļā (2. daļā)

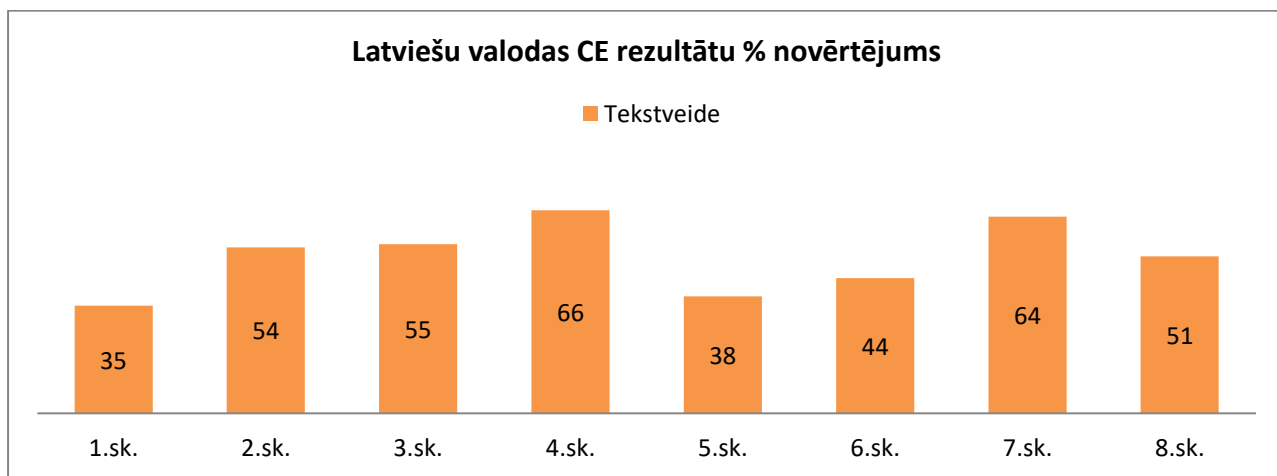
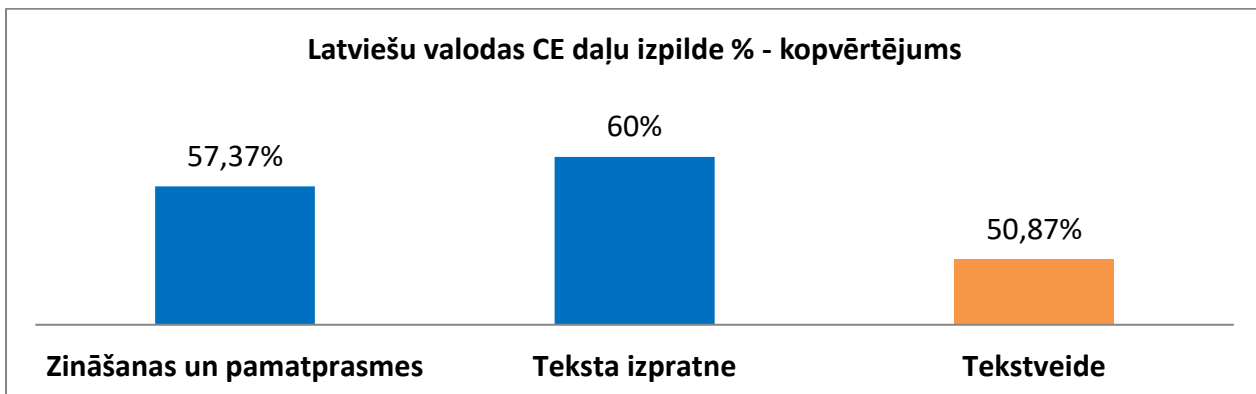

Latviešu valodas eksāmena teksta izpratnes jeb 2. daļā pārbauda, kā skolēni uztvēruši tekstu galveno domu, prot formulēt teksta tematu, raksturot tā aktualitāti, izskaidrot tekstā lietotos vārdu savienojumu, frazeoloģismus, izteikt savu viedokli par tekstā pausto problēmu. Šajā daļā tika pārbaudīta arī prasme noteikt teksta valodas funkcionālo stilu, nosaucot tā pazīmes un izrakstot piemērus, kā arī atrast valodas līdzekļus, kuri raksturo teksta autora izteiksmi.

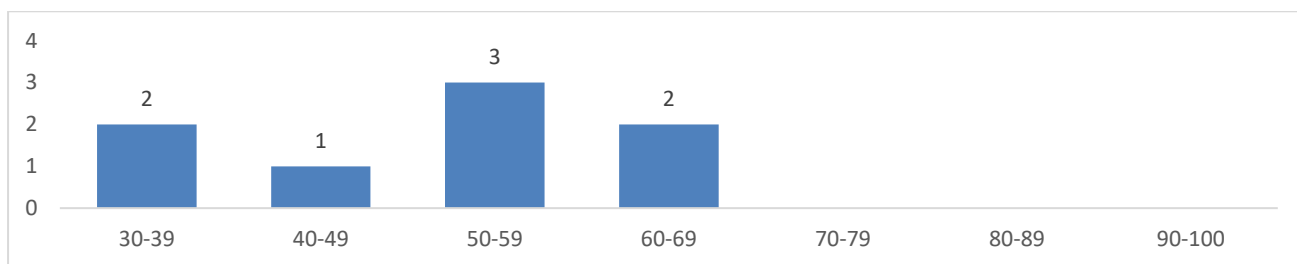
Skolēnu vidējais vērtējums bija 60 %. Biežāk iegūtais rezultāts ir no 50 līdz 59 % un no 70 līdz 79%, kas ir vairāk nekā vidējais rezultāts otrajā daļā. Lai gan katru gadu skolēniem jāformulē teksta galvenā doma, tomēr rezultāti joprojām ir zemi, kas varētu būt saistīts ar lasītprasmes problēmām un spēju uztvert cita veida tekstus, salīdzinot ar ikdienā lasītajiem.

4. Skolēnu rezultātu un sniegumu analīze tekstveides daļā (3. daļa)

Biežāk iegūtais rezultāts 3. daļā %

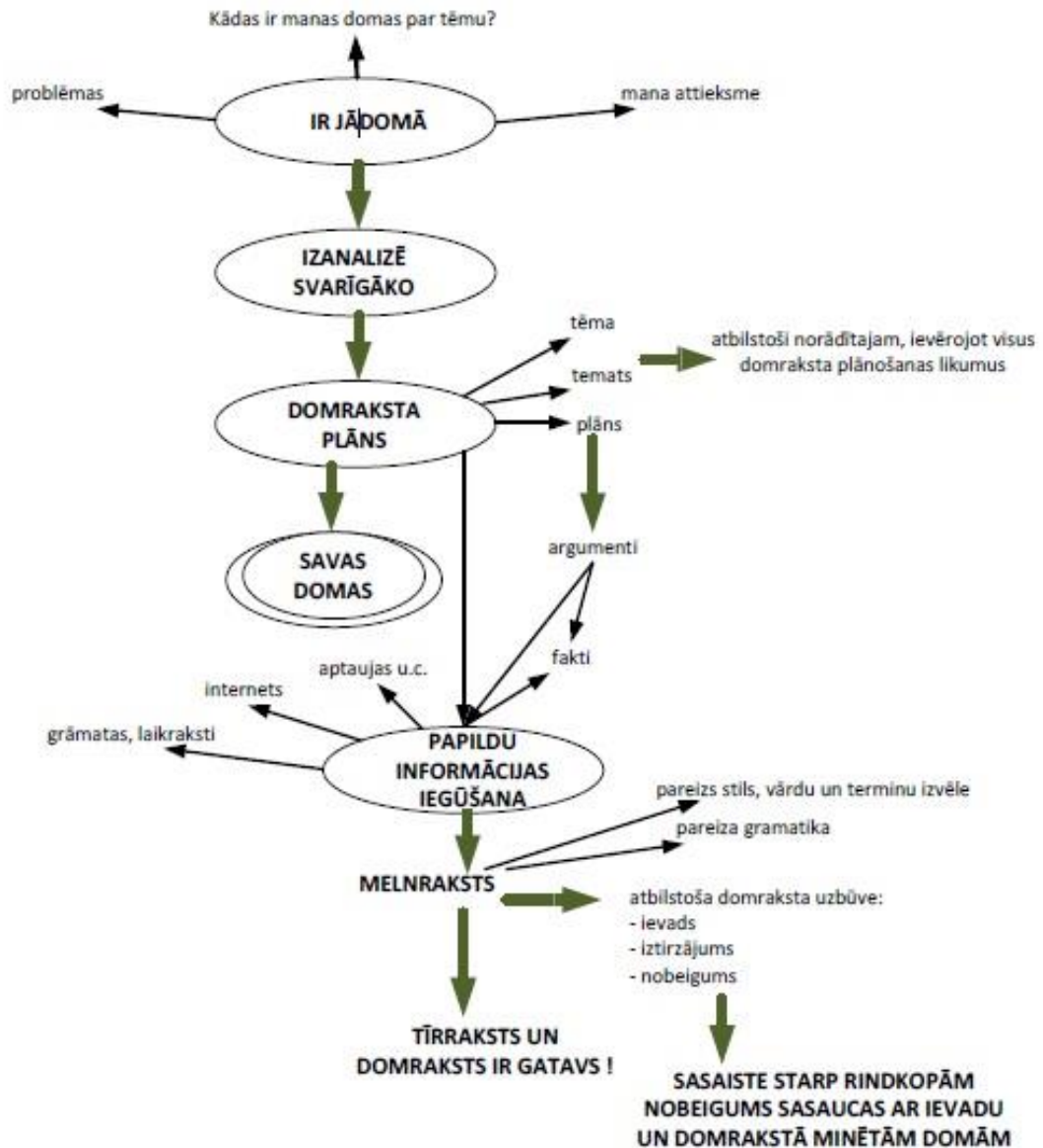

Pārspriedums ir kombinēts darbs, kurā skolēniem jāparāda mācību procesā iegūtās domāšanas prasmes, jāspēj nelielā laikā posmā parādīt labas spriešanas spējas par iepriekš nezināmu tematu, jāparāda prasme izvēlēties tematam atbilstošus un būtiskus faktus no visa tā zināšanu pūra, kas iegūts 12 gadu garumā, turklāt domas jāietver gramatiski un stilistiski pareizi uzrakstītā apjoma ziņā visai ietilpīgā tekstā. Pārspriedums tradicionāli ir tā eksāmena daļa, kurā iepriekš nosaukto iemeslu dēļ rezultāti ir viduvēji. Tekstveides jeb trešās daļas vidējais rezultāts bija 50,87 %, taču visvairāk skolēnu saņēmuši vērtējumu no 60 līdz 69% un no 70 līdz 79%, kas ir augstāk nekā „Patnī” iegūtais vidējais vērtējums.

Metodiskie ieteikumi tekstveides pilnveidei *

Ceļš uz ideālu pārspriedumu ir uzcītīgs darbs un treniņš gandrīz 12 gadu garumā. Nav iespējams uzrakstīt labu darbu, ja līdz eksāmena darbam pārspriedumi nav rakstīti vai rakstīti neregulāri. Vienlīdz nozīmīgi šajā ceļā ir gan skolotāju ieteikumi, norādes, gan paša rakstītāja prasmju pilnveidošana, analizējot jau uzrakstītos darbus, veidojot savu pieredzi. 1. attēlā var aplūkot kāda skolēna izveidotu shēmu, kā tikt pie ideāla domraksta.

1.attēls.

Protams, ka šāds ceļš, kur iespējams izmantot dažādus palīgmateriālus, eksāmena darbā nav iespējams. Eksāmena laikā jāizmanto tikai paša zināšanas, jāspēj parādīt labākais, kas 12 gadu laikā apgūts, jāprot izvēlēties, taču shēmas pamatelementi ir nozīmīgi un noteikti var tikt izmantoti eksāmena darbā.

Ko skolēni sagaida no skolotāja pārsprieduma apgūšanas procesā?

Piemēram:

- Kā plānot darbu?
- Kā izvērtēt atslēgas vārdus tematā?
- Kā atšķirt apgalvojumus un faktus?
- Pamatot savus izteikumus.
- Kā iesākt domrakstu?
- Nevaru saprast, kā veidot pirmo rindkopu.
- Kā uzrakstīt saistošu ievadu un loģisku nobeigumu?
- Es gribētu saprast, kā iesaistīt literārus darbus domrakstā.
- Vēlos iemācīties precīzāk argumentēt ar konkrētiem piemēriem.
- Vēlos iemācīties, kā pareizi un konkrēti noformēt domu un izteikt savu viedokli.
- Es gribētu, lai mēs mācāmies par domu pareizu formulēšanu un laba plāna veidošanu.
- Dažādi domraksta veidi un katra prasības īsi pirms domraksta rakstīšanas ir ķīniešu ābece, tāpēc varētu atkārtot visu, visu nepieciešamo, sākot ar elementārām lietām. Plāni, plāna punkti, rindkopas, konteksts. VISS!
- Vēlētos precīzāk uzzināt, kā domrakstā, kur tiek analizēts kāds literārs darbs vai rakstnieks, apkopot domas un kas būtu galvenais, ko vajadzētu noteikti pateikt. Vai vairāk jāanalizē darbs vai tomēr vairāk runāt par manām izjūtām, to izlasot?

Biezāk pieļautās kļūdas skolēnu tekstveides darbos

Atbilstoši vērtēšanas kritērijiem doti domrakstu fragmenti, kuros saskatāmas domas neprecizitātes, būtiski trūkumi tās izklāstā, argumentācijā, secīgumā

Temata izpratne

- Bieži skolēnu darbi ir trafareti, tiem pietrūkst radošuma, oriģinalitātes.
- Liela daļa darbos temats ir paplašināts vai sašaurināts, aplūkojot tematu tikai no viena skatu punkta.
- Joprojām vērojama tendence darbu rakstīt, it kā no malas raugoties, šajos gadījumos nav jūtams autora personiskais skatījums, darbu rakstot, skolēns novirzās no temata.
- Ir gadījumi, kad temats tiek pārprasts vai vulgarizēts.
- Vērojama distancēta pozīcija – „Mēs” vai „Viņi”, nav jūtama autora personība.
- Dažkārt temats interpretēts ļoti sadzīviski, vienkāršoti, citkārt ļoti vispārināti.

*Avots: *VISC, Metodiskie materiāli/ ieteikumi. Inese Lāčauniece (Mg. philol.), Lita Silova (Dr.philol.) un Iveta Vīduša (Mg.philol.)*